

MIHÁLYI DOROTTYA

Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Történelemtudományi Doktori Iskola, Modernkor Doktori Program

mihalyidori@gmail.com

Előkelő utazás Észak-Afrikában: József főherceg útiemlékei

József Ágost (1872–1962) osztrák főherceg és magyar királyi herceg 1911-ben Észak-Afrikában vadászott, útiemlékeit ugyanebben az évben több részletben közölte a *Századok legendái* című sorozatban. A magyaros nevelésben részesült főherceg útleírása az utazástörténeti kutatások számára több szempontból is fontos. Egyrészt bemutatja, miképp utaztak az előkelő magyarok a XX. század elején, egyúttal azonban el is különül az átlagtól, hiszen szerzője magas rangot viselő személyként állandó kísérettel utazott, vendéglátói igyekeztek megfelelő kényelmet és biztonságot nyújtani számára. A leírás így egyszerre tükrözi egy átlagos turista, egy vadász-utazó és egy illusztris személy nézőpontját. Mivel Észak-Afrika nem tartozott a legnépszerűbb úti célok közé, József főherceg utazása rendhagyónak számít. A szövegek rávilágítanak a kor Afrika-felfogására, megmutatják, miként viszonyult a korabeli magyar közvélemény Észak-Afrikához, mekkora érdeklődést tanúsított a gyarmati-kérdés iránt, milyen ismeretekkel és előítéletekkel rendelkezett a távoli kontinensről, annak lakóiról, valamint a francia gyarmatosítók jelenlétéről. Következtetni enged a magyar nemzetfelfogás néhány elemére és a politikai vezetőréteg gyarmat-felfogására. József főherceg útleírása valamelyest tükrözi kora és saját társadalmi csoportja értékrendjét, kapcsolatrendszerét és világfelfogását. Előadásunkban József főherceg *Útiemlékeim Afrikából* című művét felhasználva mutatjuk be, hogy túllépve egy úti beszámoló tartalmi összefoglalásán, milyen széleskörű következtetéseket vonhatunk le az útleírás mint interdiszciplináris műfaj felhasználásával.

A kutatás „A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-22-4 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”